

Opcat-inspektion av Kriminalvården, häktet Kronoberg, den 26 januari 2017

JO:s uttalande i korthet: Häktet Kronoberg är ett av de sju häkten som JO inspekterade under januari och februari 2017. När Migrationsverket fattar ett beslut om placering hos Kriminalvården kan förvarstagna utlänningar placeras i häktet. De vistas då under avsevärt sämre förhållanden, och utan samma möjligheter att åtnjuta sina lagstadgade rättigheter, jämfört med de som är placerade i Migrationsverkets förvar. Det är enligt chefsJO inte acceptabelt och frågan kommer att följas upp i ett initiativärende (se protokoll efter inspektion av häktet Huddinge dnr 416-2017).

Vid inspektionen fanns 44 intagna utan restriktioner i häktet. Där finns för närvarande inte någon särskild gemensamhetsavdelning. När en intagens restriktioner hävs blir han eller hon kvar i sitt bostadsrum under samma förhållanden som tidigare. Även vid denna inspektion aktualiseras frågan om Kriminalvårdens arbete med isoleringsbrytande åtgärder och chefsJO hänvisar till det uttalande och den återrapportering som hon begärt i frågan (se dnr 416-2017).

Vidare påminner chefsJO om vikten av att Kriminalvården ger en fullständig och korrekt information till intagna på ett språk som de förstår så att de kan ta tillvara sina rättigheter. Kriminalvården uppmanas även att se över häktets jourläkaravtal.

Med anledning av en bältesläggning som ägde rum i februari 2016 beslutade chefsJO att inleda ett initiativärende.

Inspektionens genomförande

ChefsJO Elisabeth Rynning genomförde den 26 januari 2017 en oanmäld inspektion av Kriminalvården, häktet Kronoberg. Vid inspektionen deltog även enhetschefen Gunilla Bergerén och föredragandena Eva Fridén och Ellen Ringqvist (protokollförare).

Inspektionen inleddes med en rundvandring i lokalerna. Efter ett kort möte med kriminalvårdsinspektörerna Annette Warman och Monica Hofverberg fördes samtal med sex intagna och sex av de anställda. En översiktlig granskning gjordes av bl.a. instruktioner, incidentrapporter och loggbok för bältesläggning.

Inspektionen avslutades med en genomgång där chefsJO och hennes medarbetare redogjorde för sina iakttagelser. Vid mötet deltog, förutom de som

närvarade vid det inledande mötet, även kriminalvårdsinspektören Marianne Salomon Borg.

Syftet med inspektionen

Inspektionen är en del av JO:s uppdrag för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av frihetsberövade personer, Opcat-verksamheten. Denna verksamhet har under 2017 ett fokus på vilken löpande tillsyn av frihetsberövade som utförs i syfte att skydda deras liv och hälsa.

Opcat är den engelska förkortningen av tilläggsprotokollet till FN:s tortyrkonvention (Optional Protocol to the Convention against Torture). Länder som anslutit sig till protokollet har förbundit sig att inrätta ett nationellt besöksorgan som regelbundet besöker platser där personer kan hållas frihetsberövade. I Sverige har JO tilldelats detta uppdrag. Information om JO:s Opcat-verksamhet finns på JO:s webbplats.

Häktet Kronoberg har tidigare inspekterats av JO:s Opcat-enhet den 15–16 augusti 2012 (dnr 4194-2012). Häktets arrestverksamhet inspekterades den 15–17 januari 2014 (dnr 6889-2013). Efter den inspektionen konstaterade dåvarande chefsJO Elisabet Fura att häktets då gällande jourläkaravtal innebar att en intagen riskerade att få ligga i bälte i två och en halv timme innan en läkare kunde tillkallas. Hon uttalade att hon utgick från att Kriminalvården skulle se över jourläkaravtalet.

Uttalanden av chefsJO Elisabeth Rynning med anledning av inspektionen

Protokollet innehåller avslutningsvis uttalanden av chefsJO Elisabeth Rynning.

lakttagelser vid inspektionen

Organisation

Storlek och beläggning

Häktet Kronoberg tillhör Kriminalvårdens region Stockholm, verksamhetsområde Kronoberg, och är ett s.k. säkerhetshäkte. Under 2016 skrevs ca 7 400 personer in. Häktet hade vid inspektionen 123 platser, varav 32 platser på arrestavdelningen. Sedan 2011 pågår en renovering av häktet. När den är klar kommer häktet att ha 287 platser.

Vid inspektionen fanns 95 intagna i häktet varav 13 var gripna eller anhållna. Av de övriga 82 intagna hade 38 beslut om restriktioner. Bland de 44 intagna utan restriktioner fanns 3 intagna som var placerade i häktet enligt beslut av Migrationsverket (förvarstagna). Av dessa var 2 placerade av säkerhetsskäl (10 kap. 20 § första stycket 2 utlänningslagen [2005:716]).

Bemanning

I häktets grundorganisation finns 158 anställda. Drygt hälften av de anställda är män. Bland de anställda finns en särskild ungdomshandläggare, en häkteskoordinator, en hälsoinspiratör med inriktning på yoga och en suicidkoordinator. Den sistnämnda var vid inspektionen sjukskriven sedan en längre tid.

Häktesuppdrag om isoleringsbrytande åtgärder

Kriminalvården genomför nationella mätningar om isoleringsbrytande åtgärder årligen. Därutöver har region Stockholm i sin regionala verksamhetsplan uppdragit åt sina häkten att genomföra egna mätningar. För åren 2016–2018 har region Stockholm flera regionala fokusområden, bl.a. om isoleringsbrytande åtgärder. Regionens häkten ska utreda, ta fram en plan för och införa restriktionsgemensamhet. Samtliga häkten i regionen ska ha en daglig strukturerad uppföljning av isoleringsbrytande aktiviteter enligt en regiongemensam mall.

Häktet Kronoberg har tagit fram en lokal verksamhetsplan för 2017. I den anges att arbetet ska inriktas på att stärka dagligt fokus på genomförande och uppföljning av isoleringsbrytande aktiviteter. Vidare ska målsättningar identifieras för varje avdelning utifrån förutsättningar kopplade till resurser, lokaler och en normal dagordning. Samverkan ska stärkas med Åklagarmyndigheten för att bl.a. öka de intagnas möjligheter till restriktionsgemensamhet. För unga intagna ska det finnas rutiner och en organisation som ser till att de unga erbjuds två timmars mellanmänsklig kontakt varje dag och ett regiongemensamt framtaget baspaket för de unga ska implementeras.¹

Häktet har tagit fram en promemoria om dokumentation av isoleringsbrytande åtgärder och en instruktion om hur ett Excelark ska fyllas i. Dagpersonalen har i uppgift att manuellt på en avdelningsgemensam handling dokumentera dagens isoleringsbrytande åtgärder. Nattpersonalen ska föra över uppgifterna i ett Excelark. Uppgifter om isoleringsbrytande åtgärder har dokumenterats enligt denna mall sedan den 1 december 2016. De åtgärder som redovisas är mellanmänsklig kontakt, miljöombyte, telefon, avstå och transport. Redovisningen förs i minuter. Med mellanmänsklig kontakt avses att den intagne varit i kontakt med andra människor. När en sådan kontakt är kortvarig och har anknytning till avdelningens vardagliga sysslor, t.ex. toalettbesök, dusch, matutdelning och till och från promenad, redovisas schablonmässigt 30 minuter per dag för varje intagen. Med miljöombyte avses att en intagen befunnit sig ensam i ett gym eller ett aktivitetsrum, eller då han eller hon varit på promenad. Om en intagen

¹ Som ungdom inom Kriminalvården räknas de som skrivits in innan de fyllt 21 år fram till dess de fyllt 24 år (se JO dnr 416-2017).

får en telefon till sitt bostadsrum redovisas det med 20 minuter för den dagen, oavsett antal samtal under dagen. Om en intagen avstår från en erbjuden aktivitet som skulle ha registrerats som mellanmännisklig kontakt eller miljöombyte, redovisas det med antal gånger per dag.

Den fysiska miljön

Bostadsrummen är standardutrustade men har inte toalett. Det finns motionsrum i anslutning till varje avdelning. Häktet har inte någon tulltoalett. Det finns två celler med ett vaktrum emellan och där placeras de intagna som behöver övervakas.

I arrestavdelningen har anhållningscellerna en brits med galonmadrass och LOB-cellerna har en madrass på golvet. En påtaglig urinlukt noterades och personalen uppgav att städningen fungerar ”så där”.

Det finns 15 rastgårdar varav 12 är restriktionsrastgårdar och de är belägna på häktets tak. Från gemensamhetsrastgårdarna är det möjligt att se ut men fönstren på restriktionsrastgårdarna har jalousier som hindrar utsikt. De intagna på häktets säkerhetsavdelning får gå igenom en larmbåge efter varje promenad.

För ytterligare information om den fysiska miljön, se protokoll från JO:s inspektioner 2012 och 2014.

Måltider

Frukost serveras kl. 7.45, lunch kl. 11.00 och middag kl. 16.00. Inlåsningsnatten sker därefter.

Inskrivning

Inskrivningen sköts av två anställda varav ett vakthavande befäl. Telefontolk anlitas vid behov. De intagna får byta om till häktets kläder i de bås som finns i inskrivningslokalen.

Screening

En riskbedömning av de intagna görs enligt Kriminalvårdens frågeformulär för att identifiera riskfaktorer för självmord vid häkte/anstalt i samband med inskrivning. Vid behov beslutar det vakthavande befälet om tillsyn varje kvart till dess den intagne har kunnat bedömas av hälso- och sjukvårdspersonal.

Rutiner och information

Kriminalvårdens informationshäfte, som finns på flertalet språk, ska delas ut till de intagna som är häktade. Häktet har även ett lokalt informationsblad om ordningsregler som finns på flera språk, bl.a. arabiska, engelska och rumänska. Det finns ett informationsblad på avdelningen 7:3 och särskild information som delas ut på omvårdnadsavdelningen. Det finns inte någon särskild framtagen information som kan ges till förvarstagna, men de ska få information om sina rättigheter av vårdarna under första dagen på avdelningen.

I samtal med de intagna kom det fram att vissa men inte alla hade fått skriftlig information.

Tillsyn

Av häktets lokala instruktion Tillsyn (versionsnr 16-4) framgår bl.a. hur bedömningen av en intagens behov av tillsyn ska gå till, hur samverkan med hälso- och sjukvården ska ske och hur en intagen som har ständig tillsyn ska behandlas.

Av instruktionen framgår vidare att särskild tillsyn innebär att en intagen ska ses till var femtonde minut eller ha ständig tillsyn. Särskild tillsyn beslutas av en kriminalvårdsinspektör eller ett vakthavande befäl. En läkare kan rekommendera omvårdnadstillsyn som innebär att en intagen ses till oregelbundet högst en gång per timme. En intagen som behöver ständig tillsyn ska vara placerad på arrestavdelningen.

I samtal med personal kom det fram att en intagen som ska ses till varje kvart kan vara kvar i sitt bostadsrum.

Placering i häktet

Häktet har en häkteskoordinator som bedömer på vilken avdelning en intagen kan placeras. Det finns inte någon särskild gemensamhetsavdelning utan de nyintagna placeras där det finns en plats och där det är lämpligt utifrån säkerhetsskäl. När en intagens restriktioner hävs blir han eller hon kvar i sitt bostadsrum under samma förhållanden som tidigare. Häktet får i samband med det dagliga morgonmötet reda på hur många tillgängliga platser det finns på gemensamhetshäktena och hur många intagna som kan förflyttas dit. När en häktad flyttas noteras det i en daganteckning.

Samtal med intagna och personal

Vid inspektionstillfället var det 22 intagna som fick vistas tillsammans med en annan intagen, s.k. samsittning.

En ung intagen uppgav att han hade fått ett beslut om samsittning som innebar att han fick vistas tillsammans med en annan intagen en timme varje vecka, eller ibland en hel eftermiddag.

I samtal med personal kom det fram att de intagna på arrestavdelningen kan bli kvar där efter att de har blivit häktade. Personalen framhöll att det är bekymmersamt eftersom de då vistas under förhållanden som är sämre än de som råder i övriga häktet.

Förvarstagna

De förvarstagna kan bli placerade på häktets samtliga avdelningar. Deras telefonsamtal handläggs inom systemet för intagnas telefoni inom Kriminalvården (INTIK). Det förekommer att häktet skickar ut en samtyckesblankett till den person som en förvarstagen vill ringa till. Namn och personnummer för en

förvarstagens besökare registreras också i systemet. Häktet har inte någon skriftlig rutin för hur besök till de förvarstagna ska hanteras. De förvarstagna får inte tillgång till internet.

I samtal med personalen kom det fram att Migrationsverket sällan besöker de förvarstagna i häktet. Förvarsförhandlingarna hålls för det mesta via en video-länk. De förvarstagna får ringa fram till kl. 19.00. De kan ibland få ringa på häktets advokattelefon och ett sådant samtal får som längst vara femton minuter.

Vid samtal med de förvarstagna kom det fram att tolk använts i samband med inskrivning. Flera av de förvarstagna uttryckte att rastgårdarna är deprimerande och att de därför valde att inte gå ut dagligen. När det gäller möjligheten att ringa fördes det fram att eftersom de inte får tillgång till sina mobiltelefoner har de inte heller möjlighet att få fram telefonnummer till de personer som de önskar kontakta.

Beslut om placering i avskildhet

En intagen kan placeras i avskildhet när det av säkerhetsskäl är nödvändigt att hålla den intagne avskild från andra intagna. Det finns inte någon tidsbegrän-ning för hur länge ett sådant beslut gäller men klienthandläggaren ska göra en omprövning av beslutet minst en gång varje vecka.

Tvångsåtgärder

Av häktets lokala instruktion Bältesläggning (versionsnr 16-1) framgår bl.a. följande:

Den som är föremål för spännbälte undersöks av läkare (vid berusning endast om det bedöms nödvändigt) så snart det kan ske och protokoll/anteckning förs över åtgärden samt undertecknas av den som beslutat om åtgärden.

Vidare framgår det att en anteckning om fängsel eller spännbälte ska innehålla uppgifter om beslutsfattare, skälet för åtgärden, tiden för anbringandet och borttagandet, att läkare kontaktats och att sekundbevakning satts in.

Häktets avtal med jourläkare har, beträffade inställetiden för läkare, samma innebörd som det avtal som gällde vid JO:s inspektion 2014, dvs. en inställelse-tid på max två timmar.

Vid granskning av handlingar kom det fram att häktet vid två tillfällen under ett dygn, med start den 6 februari 2016, beslutat om bältesläggning av en intagen. Den första bältesläggningen inträffade ca kl. 22.50. En läkare undersökte den intagne ca kl. 0.40 och den intagne släpptes upp kl. 1.10. Den intagne flyttades till en isoleringscell där hon kl. 5.30 fråntogs alla sina kläder. Den intagne lades i bälte på nytt kl. 5.56 och släpptes sedan upp kl. 12.30. Det finns inte någon anteckning om att läkare kontaktats i samband med den andra bältesläggningen. Av en daganteckning den 8 februari 2016 framgår att den intagne inte förekom i Kriminalvårdsregistret (KVR). Av incidentrapporterna (ref.nr 51862, 51870 och 51871) framgår bl.a. följande. ”Tillhör kategori LOB, kan inte finna någon

dokumentation i KVR". Incidenterna avslutades samma dag, den 10 februari 2016, utan att någon ytterligare åtgärd vidtogs.

Kontakt med omvärlden

I samtal med de intagna kom det fram att flera av dem upplevde svårigheter med att få möjlighet att ringa. Framför allt gällde det samtal till anhöriga som inte har fast telefoni. Vidare framfördes det att advokater inte kan komma i kontakt med sina klienter efter ca kl. 17.30, då häktet säger att det är stängt. En intagen uppgav att han inte fick ringa efter kl. 17.00 (för förvarstagnas kontakter med omvärlden se ovan, Placering i häktet).

Hälso- och sjukvård

Vid JO:s inspektion 2014 kom det fram att de intagna fick lämna systerlapp utan kuvert till en kriminalvårdare som förmedlade lappen till sjukvården. Det ska numera finnas kuvert till de intagna i särskilda ställ men JO:s medarbetare kunde vid inspektionen konstatera att dessa var tomma.

Vid samtal med sjuksköterskorna i häktet kom följande fram rörande förhållandena för de intagna på arrestavdelningen. Polismyndighetens läkare skriver inte i Kriminalvårdens patientdatasystem² men det sker ofta en muntlig överlämning av information till häktets sjukvårdspersonal. En av Polismyndighetens läkare lämnar dock inte någon rapport efter besök hos en intagen på arrestavdelningen. Det kan leda till att sjukvården inte får veta vilka åtgärder läkaren har vidtagit avseende den intagne. Sjuksköterskorna ansåg även att det var bekymmersamt att häktets läkare och arrestavdelningens läkare hade olika rutiner för förskrivning av vissa mediciner, t.ex. bensodiazepiner.

Sjukvårdspersonalen önskade få mer information om de intagna som blir placerade på omvårdnadsavdelningen redan i samband med placeringsbeslutet. Tillsyn av de intagna sker vid behov, i annat fall kan de intagna ringa på. De intagna har armbandslarm.

Avslutande genomgång

ChefsJO Elisabeth Rynning och hennes medarbetare redogjorde för sina iakttagelser vid inspektionen. Kriminalvårdens medarbetare lämnade följande kommentarer.

Tillsyn

Det finns inte någon uttalad gemensamhetsavdelning på häktet, men på avdelningen 9:3 placeras intagna utan restriktioner. Där finns det några bostadsrum som har en förbindelsedörr emellan vilket underlättar när de har samsittning. Det finns ca 17 platser på denna avdelning. De intagna utan restriktioner

² Profdoc Medical Office (PMO).

placeras på en avdelning där det för tillfället finns plats. Cirka 70 procent av inskrivningarna sker utanför kontorstid.

Tillsyn av de intagna aktualiseras i samband med inskrivning och screening. Det kan även vara så att personal i samband med dusch eller efter ett möte märker att en intagen inte mår bra. Det kan leda till ett beslut om särskild tillsyn. När det uppmärksammas att en intagen inte mår bra ska, under dagtid, en kontakt tas med en sjuksköterska. Det är det vakthavande befälet som beslutar om tillsyn. Tillsyn kan ske med 15 minuters intervall eller som ständig tillsyn. Den intagne ses till genom luckan till bostadsrummet. Vid behov går personalen även in i rummet.

De anhållna ses till en gång i timmen och frekvensen kan utökas vid behov.

Det fattas inte några beslut om avskiljande för de intagna utan restriktioner. På fråga om de 44 intagna i häktet utan restriktioner hade avskildhetsbeslut var svaret nekande. Det är ovanligt att avskildhetsbeslut fattas. Det förs inte någon statistik över antalet intagna som är avskilda utan en kontroll måste ske i varje intagens akt för att få fram den uppgiften.

Om en intagen inte får träffa andra intagna av säkerhetsskäl fattas ett beslut om avskiljande. Det finns inte någon rutin för omprövning av avskildhetsbeslut och ledningen kände inte heller till om en omprövning dokumenteras. Kriterierna för att häva ett beslut om avskiljande är allmän skötsamhet. Så snart en intagen lugnat ner sig flyttas han eller hon till en avdelning igen, men då ofta till en annan avdelning än den tidigare.

Ledningen hänvisade till att när häktet är färdigrenoverat så kommer det att finnas fler möjligheter till en öppen verksamhet med innehåll. Tanken är att intagna ska kunna vistas i mindre grupper där de också kan ses till.

Förvarstagna

Förhållandena för de förvarstagna i häktet är desamma som för de intagna med restriktioner. Alla telefonsamtal de vill ringa ska läggas in i INTIK-systemet. Det är svårt att få tillbaka de förvarstagna till Migrationsverkets förvar. Det finns ett avtal med Migrationsverket som innebär att verket dagtid ska kontakta placeringssektionen inför en placering av en förvarstagen hos Kriminalvården. Utanför kontorstid är det häktet Kronoberg som har den samordnande rollen. Målet är att de förvarstagna inte ska placeras på arrestavdelningen, men det kan ändå bli så om de är väldigt utåtagerande. Förvarstagna får inte tillgång till internet. De kan få tillgång till den sysselsättning som finns i häktet, oftast i sitt bostadsrum. INTIK kan användas fram till kl. 20.00.

Tvångsåtgärder

När en intagen ska bältesläggas förs han eller hon till isoleringscellen på omvårdnadsavdelningen. En mobil bältessäng tas dit. Den mobila bältessängen får inte användas för transport. De intagna kan bäras till rummet men i de flesta

fall går de själva. Det kan finnas skäl att bälteslägga en intagen även om han eller hon är placerad i isoleringsrummet, t.ex. när de skadar sig själva genom att springa med huvudet före in i väggen. I den rutin som häktet har finns det inte någon uppgift om när en läkare ska kontaktas, men det framgår av den lokala loggboken för bältesläggning. Ledningen kunde inte svara på varför det för LOB-omhändertagna står att en läkare endast ska tillkallas när det bedöms nödvändigt.

Jourläkaravtalet gäller från kl. 18.00. Personalen kan alltid ringa efter en läkare eller ambulans. Ledningen bekräftade att inställetiden för jourläkare är densamma som vid JO:s inspektion 2014.

Vid protokollet

Ellen Ringqvist

Uttalanden av chefsJO Elisabeth Rynning med anledning av inspektionen

Jag vill med anledning av de iakttagelser som redovisas i protokollet göra följande uttalanden:

Förvarstagna som placeras hos Kriminalvården

Opcat-enheten har på mitt uppdrag genomfört sju inspektioner av häkten under perioden januari–februari 2017.³ Under inspektionsperioden var ca 80 förvarstagna placerade hos Kriminalvården⁴ och i fem av de inspekterade häkten fanns förvarstagna placerade.⁵ Inspektionerna visar att de förvarstagna som placeras hos Kriminalvården vistas under avsevärt sämre förhållanden, och utan samma möjlighet att åtnjuta sina lagstadgade rättigheter, jämfört med de som är placerade i Migrationsverkets förvar. Det verksamhetsställe i Kriminalvården som i störst utsträckning lever upp till lagstiftningens krav på t.ex. kontakt med omvärlden är häktet Storboda med 24 platser. I sammanhanget bör noteras att häktet Storboda är ett gemensamhetshäkte där de intagna kan vistas tillsammans på avdelningarna.

I häktet Kronoberg vistas de förvarstagna ofta under motsvarande förhållanden som gäller för häktade med restriktioner. Det innebär att de kan vara inlåsta 23 timmar om dygnet. Vidare har det kommit fram uppgifter om begränsningar i möjligheten till telefoni m.m. Enligt uppgifter från häktesledningen och personalen får de förvarstagna sällan besök av handläggare från Migrationsverket och myndigheten tar sällan tillbaka de förvarstagna till ett förvar. Jag noterar i detta sammanhang att JO Cecilia Renfors i ett inspektionsprotokoll avseende Migrationsverkets förvar i Gävle (dnr 4831-2016) påtalade behovet av en lagreglering av beslut om omprövning av s.k. säkerhetsplaceringar enligt utlänningslagen. En kopia av protokollet lämnades därför till Justitiedepartementet.

Häktet Kronoberg, liksom flertalet av de övriga häkten som inspekterats under januari och februari 2017, uppvisar brister i hur de förvarstagnas rättigheter tillgodoses. Jag har i protokollet för häktet Huddinge uttalat mig om förhållandena för förvarstagna som är placerade hos Kriminalvården. Det uttalandet äger giltighet även för häktet Kronoberg och de frågeställningar som

³ Se förutom det nu aktuella ärendet JO:s ärenden avseende häktena Huddinge, dnr 416-2017, Gävle, dnr 418-2017, Sollentuna, dnr 419-2017, Storboda, dnr 581-2017, Halmstad, dnr 582-2017 och Ystad, dnr 583-2017.

⁴ För information om antal förvarsplatser hos Migrationsverket, se JO:s protokoll efter inspektionen av förvaret i Göteborg (dnr 1000-2017) och Migrationsverkets redovisning av ett regeringsbeslut (Ju2016-/03872/SIM, dnr 1.1.2-2016-80029).

⁵ I häktena Huddinge, Kronoberg, Gävle, Sollentuna och Storboda fanns förvarstagna placerade.

aktualiseras här kommer jag att återkomma till inom ramen för det initiativ-ärendet som jag beslutat om (se protokollet från Opcat-inspektion av häktet Huddinge, dnr 416-2017).

Faktisk isolering av häktade utan restriktioner och förvarstagna samt isoleringsbrytande åtgärder

Jag noterar att i häktet Kronoberg kan även intagna utan restriktioner vara placerade under samma förhållanden som råder för intagna med restriktioner. Vid tidpunkten för inspektionen fanns 44 intagna utan restriktioner. Det varierade hur länge de hade varit intagna i häktet. Frågor om beslut om placering i avskildhet för intagna i häkte har jag anledning att återkomma till i ett initiativärende (dnr 5969-2015).

När det gäller frågan om Kriminalvårdens arbete med isoleringsbrytande åtgärder och under vilka förhållanden de intagna vistas hänvisar jag även här till mitt uttalande i inspektionsprotokollet för häktet Huddinge (dnr 416-2017).

Information om rättigheter

Varje intagen ska i anslutning till att han eller hon tas in i en förvaringslokal informeras om verkställighetens innebörd på ett språk som han eller hon förstår (2 § häktesförordningen [2010:2011]). En intagen ska i anslutning till att han eller hon tas in i häkte informeras om bl.a. rättigheter och skyldigheter och lokala rutiner. Informationen bör lämnas på ett språk som den intagne förstår, företrädesvis skriftligen eller genom skyltning eller i digitalt format (1 kap.10 § Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd om häkte, [KVFS 2011:2]).

Det framgår av protokollet att det finns skriftlig information om rättigheter och ordningsregler, på olika språk, men att alla intagna inte får informationen.

Avsaknaden av skriftlig information medför att det finns en stor risk för att de intagna inte får den information de har rätt till. Jag uppmanar därför häktet Kronoberg att omgående vidta åtgärder som säkerställer att samtliga intagna får en fullständig och korrekt information på ett språk som de förstår, och att tolk används vid behov, så att de kan ta tillvara sina rättigheter. Informationen bör vara skriftlig och de intagna bör få behålla den under hela vistelsen i häktet. Det bör även dokumenteras när informationen lämnades och vem som utförde uppgiften.

Den fysiska miljön

Utformningen av rastgårdar

Europarådets kommitté mot tortyr (CPT) uttalade efter sitt senaste besök i maj 2015 följande avseende rastgårdarna i häktet Kronoberg:

Remand prisoners were allowed one hour of outdoor exercise every day. That said, the CPT is concerned by the fact that exercise yards in all the remand prisons visited were located on the roof and were generally rather small and of an oppressive design (high walls and frosted glass which obstructed any outside view).

It is regrettable, however, that despite the CPT's recommendations in previous reports, the (re) construction plans in both Sollentuna and Kronoberg remand prisons had replicated the same oppressive design of the exercise yards.

The CPT recommends that the Swedish authorities take steps to ensure that outdoor exercise facilities in all remand prisons visited are sufficiently large to allow prisoners to exert themselves physically (as opposed to pacing around an enclosed space), less oppressive in design (e.g. allowing a horizontal view) and, as far as possible, located at ground level. (CPT/Inf [2016] 1, s. 35 paragraf 63).

I ett beslut i ett initiativärende rörande möjligheten för intagna i häkte att betrakta sin omgivning genom fönster i bostadsrummet m.m. uttalade sig dåvarande chefsJO Elisabet Fura även om utformningen av rastgårdar (dnr 7173-2014). I beslutet framhölls bl.a. att en vistelse på en rastgård fyller flera funktioner t.ex. miljöombyte som bidrar till att motverka de negativa konsekvenserna av frihetsberövandet. För att en rastgård ska fylla de funktioner som rimligen kan krävas måste det vara möjligt för de intagna att iakttä sin omgivning från rastgården. ChefsJO Elisabet Fura ansåg att det är oacceptabelt att avskildhetsrastgårdar utformas på ett sådant sätt att de blir som slutna rum med gallertak. Kriminalvården uppmanades att genomföra en inventering av samtliga anstalter och häkten avseende intagnas möjlighet att betrakta sin omgivning från bostadsrummens fönster och från rastgårdarna. Åtterrapporeringen kom in till JO den 19 september 2017. Jag avser att återkomma i frågan.

Uppföljning av tidigare inspektion

Jourläkaravtal

Vid den senast föregående inspektionen uttalade chefsJO Elisabet Fura att hon utgick ifrån att Kriminalvården skulle se över gällande jourläkaravtal och att se till att jourläkare kan tillkallas när ordinarie läkare inte finns tillgänglig, oavsett tid på dygnet, se JO:s dnr 6889-2013. Det har kommit fram att samma förhållanden råder som vid den tidigare inspektionen. Jag vill därför ånyo uppmana Kriminalvården att se över avtalet.

Initiativärende

I anledning av en bältesläggning som ägde rum i februari 2016 har jag beslutat att öppna ett särskilt initiativärende. Syftet är att granska hur dokumentationen har utförts, personalens kompetens med anledning av att incidenten avskrivits utan åtgärd, samt frågan om möjligheten till bältesläggning av en LOB-omhändertagen (1 kap. 3 § häkteslagen [2010:611]).

Protokollet föranleder i övrigt inte några åtgärder eller uttalanden från min sida.

2017-12-22

Elisabeth Rynning